

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
 Pe un an 2 fl. (4 coroane).
 Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
 Pentru România 10 lei anual.
 Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
 se primesc în biroul administrației (strada
 Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
 a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Cătră iubiții cetitori.

Cu începutul anului viitor, 1897 „Foaia Poporului” va intra în anul al V-lea al vieții sale. În această vreme destul de scurtă ea a prins rădăcini adânci la poporul nostru, s'a lăsat în toate părțile locuite de Români.

Această împregiurare ne dovedește două lucruri de căpetenie și îmbucurătoare: întâiu, că gustul de cefire și încredințarea despre binefacerile ce le dă știința de carte, se răspândește tot mai mult la noi și al doilea, că „Foaia Poporului” a răspuns așteptărilor oamenilor dela țeară, 'i-a mulțumit și 'i-a îndestulit, din care pricină au și îmbrășsat-o cu atâta căldură.

Încurajați de aceste împregiurări, suntem hotărâți a duce mai departe cu stăruință lucrarea, care se vede, că este atât de folositoare poporului român.

Ținând însă socoteală de vremile grele, în cari se află mult cercatul nostru popor, și luând în băgare de seamă, că cu înaintarea vremii, trebuie tot mai mult lărgit cercul de cunoștințe al poporului, ear' de altă parte prin atingerea zilnică cu poporul cunoscându-'i tot mai mult lipsele și trebuințele, ne vom da silința a face foaia mai bună, mai folositoare și nu vom cruța nici vreme, nici osteneală, nici jertfe bănești, ca „Foaia Poporului” se corespundă tot mai mult așteptării cetitorilor.

Vom sta, ca și până acum, pe temeiul *partidului național român*, care este întreg poporul românesc și vom susține hotărârile aduse de fruntașii noștri, cari pentru noi legi sunt.

Vom arăta întotdeauna calea cea dreaptă și oabla, pe care mergând înainte și luptând vom ajunge la *recunoașterea drepturilor noastre naționale*.

Vom fi și în viitor apărători din toată inima ai *causei naționale românești* și vom cere deslegarea ei, după-cum o pretinde binele și interesele alor 3 milioane de Români din această țeară.

Vom face luător aminte pe iubitul nostru popor, de câte-ori 'i-se pregătesc lovituri și prigoniri din partea dușmanilor noștri. Îi vom da cu drag povești și sfaturi, ce și cum are să facă, ca de primejdii să fie ferit și de bine să dea.

Ne vom ridica glasul de câte-ori ni-se vor călca drepturile noastre naționale, bisericesti și școlare și vom protesta sus și tare împotriva tuturor nedreptăților și volnicțiilor.

În afară de cauza națională, care ne este cea mai scumpă, vom face cunoscut cetitorilor trecutul

nostru, *istoria poporului român*, din care putem scoate multe învățături folositoare; vom face *descrierea sau icoana* pământului locuit de Români, ca să cunoaștem țeara și oamenii cu cari locuim și să ne cunoaștem noi pe noi mai bine; vom da știrile din lumea mare, precum și alte știri de însemnătate și vom răspunde cu îngrijire, ca și până acum, întrebărilor de tot felul, ce ni-se vor face.

În partea *economică* a foii asemenea vom face îmbunătățiri. Pe lângă scrieri privitoare la *lucrurile câmpului*, vom da îndrumări și învățături practice despre lucrurile din viața de toate zilele: despre *meserii și negoș*, despre *bănci și împrumuturi*, despre lucruri de mână, *medicina* (leacuri) *poporală* ș. a., apoi vom scrie și lucruri privitoare la *țerana română* și la căsnicia ei, ca mamă, ca soție, ca soră iubitoare ș. a.

Vom da earăși ca ceva nou și de mare folos, lună de lună, *terminele sau soroacelle*, ce are să le fie poporul față pe primărie, de dare, de judecătorii, de școală etc. ca ținându-le în seamă, țeranul să fie scutit de gloabe și de multe alte greutăți.

În partea literară vom scrie și publica povești frumoase și petrecătoare, poezii populare, glume și istorioare vesele și de rîs și vom face cunoscute cărțile bune și de folos pentru popor.

Afară de aceste vom mai face o învoire de mare însemnătate. Cu începerea anului nou vom scoate „Foaia Poporului” — *ilustrată*, adică cu *chipuri sau icoane*. În fiecare număr vom pune cel puțin câte o ilustrație, cu descrieri potrivite, — așa cum s'a spus în numărul trecut al foii noastre.

Scurt: vom ridica „Foaia Poporului” și o vom face de așa, încât ori-care Român să afle în ea poveștile și învățăturile de lipsă și să-'i fie călăuză credincioasă în toate lucrurile lui.

Dar' cu toate aceste înviri și îmbunătățiri, cari cer nu numai lucru mai mult, dar' și jertfe bănești, cu deosebire ilustrațiile, prețul foii va fi numai cu *un florin mai mult la an, sau 50 cr. la jumătate de an*.

Rugăm deci pe toți prietenii „Foi Poporului” a o abona și a o răspândi în cercuri cât mai largi, prin ceea-ce fac un mare bine națiunii noastre, căci *unde intră „Foaia Poporului” intră lumina și deșteptarea națională*.

Grăbiți deci, iubiți cetitori, cu trimiterea abonamentului, ca foaia să vi-se poată trimite regulat și fără întrerupere.

Prețul de abonament este următorul:

Pentru Austro-Ungaria.

Pe un an întreg 3 fl. (6 coroane).
 Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coreane).

Pentru România și străinătate:

Pe un an întreg 15 lei.
 Pe o jumătate de an 7 lei 50 bani.

Fală goală.

E știut, că Maghiarii sînt un popor lăudăros. Ei își trag laude prin foile lor, se ridică și se preamăresc ei pe ei, încât îi vine omului greață, de oare-ce e lucru cunoscut, că „lauda de sine — nu miroasă a busuioc“. Tot asemenea fac și când scriu câte odată în limbi străine despre poporul lor.

Așa un scriitor ungar, Beksics Gustav, deputat și apărător al cauzei Maghiarilor în străinătate, scrie în o carte a sa, scrisă în franțuzește, că Ungurii seamănă întru toate cu Francezii, așa, că ei se pot numi „Francezii răsăritului“, avînd însușirile marelui națiunii franceze din apusul Europei. Asta-i una la mână. În alt loc scrie, că viața lor de stat, și cu deosebire dieta, este mai pe sus decât la multe popoare culte din Europa, mai pe sus decât dieta din Belgia bună-oară și urmează îndată după dieta sau parlamentul englez.

Auziți oameni buni și mirați-vă! Beksics a făcut descoperirea, că viața de dietă sau parlament a Ungariei e mai pe sus, decât cea a Belgiei!

Mare și minunat lucru! Dacă însă asemănăm aceste două țeri, vom vedea că Beksics îndrugă la neadevăruri în cartea sa, lăudând fals pe poporul maghiar. Vorba Românilor: „*fală goală, straiță ușoară*“.

Belgia este o țerișoară locuită de două popoare mai de frunte, de Valoni, cari sînt de viță franceză și de Flamanzi de viță nemțească. În Belgia alegerile se fac după *votul universal*, adică fiecare cetățean cinstit are drept de alegere, care nu e legat de avere. La noi în Ungaria votul e legat de darea după avere, așa, că din 17 milioane de locuitori, abia au drept de alegere 800 mii, cu foștii nemeși cu tot, pe lângă aceea, că guvernării nostri susțin două legi electorale, una pentru Ungaria și una pentru Ardeal. Aceasta din urmă e îndreptată împotriva poporului celui mai numeros după Unguri, împotriva

Românilor. Apoi la noi se fac alegerile cu cumpărarea sufletelor, cu bătaie și omoruri, lucruri nepomenite în țerile apusului.

Astfel se alcătuește la noi dieta! Cum dară e mai pe sus? dle Beksics.

Dar' mai departe să vedem. În Belgia amîndouă limbile, adică franceză și flamandă sînt de o potrivă îndreptățite, prin lege, adusă în dieta Belgiei. Și chiar în dieta deputații au dreptul se vorbească în una din aceste limbi.

La noi e îndreptățită singur limba ungurească, în dietă, la judecătorii și peste tot locul, ear' celelalte limbi sînt crâncen prigonite.

Acum mai nou apoi dieta Belgiei ni-a dat o frumoasă dovadă, că cum își pricepe ea chemarea, de a îndreptăți de o potrivă limbile patriei.

Limba flamandă a fost și până acum limbă de o potrivă cu cea franceză, dar' în scrisorile oficiale, bună-oară la legi ș. a. se folosea numai cea franceză. Flamanzii au cerut să se folosească și a lor. Dieta Belgiei s'a ocupat acum de curînd cu treaba aceasta și a hotărît cu însuflețire de o potrivă îndreptățire a limbii flamande.

Vorbitori de toate partidele au ținut se spună în fața lumii:

că vrednicia poporului flamand și a patriei întregi cere îndreptățirea limbilor;
că un popor nu trebuie să apese pe celelalte prin mijlocul limbii;

că neîndreptățirea limbii flamande este o *tiranie*;

că în o țeară cu mai multe limbi este o *nedreptate*, ca numai o limbă să fie oficială;

că Flamanzii trebuie să fie judecați și administrați în limba lor;

că cauza limbii este o cauză de viață sau de moarte pentru un popor — și alte *mari adevăruri* de felul acesta.

Ei bine, dieta Ungariei de toate aceste nu vrea să știe nimic. Pe când deci în Belgia, în urma hotărîrii dietei bel-

giene, legile, judecățile și toate scrisorile publice se vor scrie în cele două limbi ale patriei, la noi dieta decretează și în-cuviințează domnirea silită a limbii maghiare asupra limbilor patriei: române, sârbe, slovace și nemțești.

Cu ce este deci mai pe sus dieta Ungariei, dle Beksics? „*Minciuna încă e vorbă*“, zice Românu, și dacă dl Beksics adevăr ar fi voit să grăiască, trebuia să scrie, că dieta Ungariei stă mai pe sus decât dietele țărilor culte, dar' prin ce?

Prin prigonirea sêlbatecă și neome-nească a limbilor nemaghiare din patrie, prin prigonirea popoarelor române și slave, prin proclamarea nedreaptă a unei singure limbi de stat, prin desnaționalizarea brutală și aspră a națiunilor nemaghiare!

Acesta e adevărul.

Nouele volnicii. Poliția din Sibiu nu s'a lăsat mai pe jos decât cea din Brașov și Sebeșul-sășesc. În anul trecut am arătat, că un nou șir de volnicii s'a pus la cale împotriva noastră, pedepsindu-se la porunca ministrului toți aceia, cari au chemat la adunări pe alegătorii români. Am spus, că în Brașov a fost pedepsit dl Dr. Aurel Murășan, directorul „Gazetei Transilvaniei“, în Sebeșul-sășesc dl părinte Zevedeu Murășan. La Sibiu au fost citați la poliție pentru treaba aceasta presidentul nostru Dr. Rațiu și 6 fruntași din Sibiu, cari au chemat la adunare pe alegătorii din Sibiu și împregiurime.

După-aceștia au fost ascultați, spunîndu-li-se că au călcat ordînul ministrului Hieronymi, prin care să șterge partidul nostru, dl Dr. Amos Frâncu a arătat nețeme-nicia acusei, spunînd întro alt-le, că aceasta nici nu se ține de poliție ș. a.

Dar' cu toate aceste poliția, ca să facă pe placul stăpînitorilor sei din Pesta, a adus judecata astfel:

Dl president Dr. Ioan Rațiu pentru convocarea conferenței naționale pe 24 Octombrie a. e., să judecă la 10 zile temniță și 70 fl. pedeapsă în bani.

Celelalți fruntași, anume: Dr. Octavian Rusu, avocat, Dr. Amos Frâncu, avocat, Dr. Nicolae Vecerde, avocat, Onoriu Tilea,

FOIA.

Dr. Ioan Rațiu.

— Din „Calendarul Poporului“ pe 1897. —
(Urmare din nr. 48 și fine).

La începutul anului 1893 a avut dimpreună cu E. Brote și energicul Aurel C. Popovici, o întâlnire cu fruntașii Slovacilor și ai Sêrbilor în Viena. Acolo s'au pus primele baze ale alianței naționalităților, care s'a încheiat în congresul din vara anului 1895 în Budapesta.

În Iunie 1893 s'a ținut tot sub presiunea dînsului ultima și cea mai mare conferință națională, în care s'a aprobat așternerea „Memorandului“.

În toamna anului Dr. Rațiu cu mai mulți fruntași români, sârbi și slovaci au ținut în Budapesta o conferință între sine și acolo s'a hotărît conchemarea congresului, care s'a ținut 2 ani mai târziu. Tot atunci ministrul unguresc Hieronymi a avut o convorbire cu Dr. Rațiu,

și i-a cerut să stăruiască pe lângă Români, ca să părăsească programul dela 1881, și în schimb făgăduia schimbarea legii electorale. Dr. Rațiu a declarat, că „nu s'a născut încă acel Român, care ar cuteza să propună schimbarea programului național“. Înfuriat de ținuta bărbătească și neclintită a conducătorului român, guvernul unguresc în scurtă vreme a pus la cale procesul „Memorandului“, chiar și ziua era hotărîtă îndată, pe una din zilele lui Martie 1894, dar' mai târziu fu aminată pe 7 Maiu.

Procesul acesta, cel mai mare și mai fără păreche în țeară, este cunoscut. În 5 Maiu, când membrii comitetului în frunte cu Dr. Rațiu mergeau la Cluj, au fost întimpinați de mulțime mare de popor. În 7 Maiu, într'o zi de Luni, peste 20.000 de Români erau în Cluj, însoțind pe conducătorii lor la tribunal, unde după o pertractare de aproape 3 săptămâni au fost osândiți la pedepse mari de temniță de stat.

În 25 Iulie 1894 Dr. Rațiu a fost prins pe neașteptate de gendarmi în locuința sa

din Sibiu și dus la Cluj, car' de acolo la temnița din Seghedin, unde a fost închis pe lângă dînsul Iuliu Coroianu și Dr. Vasile Lucaci.

Suferințele din temniță sînt încă proaspete în aducerea aminte a poporului român, care cu iubire a privit la fruntașii sei închiși.

După 15 luni de suferințe, în sfîrșit, Dr. Rațiu și toți soții sei de luptă au fost eliberați din temniță.

Durere însă, că după eliberarea aceasta puțin s'a putut bucura de binele libertății, căci în scurt timp au urmat neînțelegerile între fruntași și cunoscuta *crisă*, care a umplut de amar pe toți Români de bine. Mai mult a avut să sufere însă Dr. Rațiu, capul partidului nostru național, care avea datoria, ca în aceste timpuri grele să mîntuească partidul național de sfărîmare. S'a și ținut cu o bărbăție neclintită, față cu loviturile și cele din afară și cele din lăuntru, încât a stors uimire și admirare din partea tuturor.

Astăzi el stă încă neînfrînt în fruntea partidului național, între cele mai grele împregiurări, dar' cu cele mai bune nădejdi.

inginer, *Zacharia Boiu*, asesor consistorial și *Ioan de Preda*, avocat, pentru conchemarea alegătorilor români, cari se țin de partidul național român, din cercurile de alegere: *Sibiui*, *Cisnădie* și *Nocrichiu*, sânt judecați fiecare la câte 3 zile temniță și câte 25 fl. pedeapsă în bani.

Atât dl. president, cât și ceilalți judecați au înaintat recurs împotriva judecății, deși știut este, că ea va fi întărită. E vorba, ca să se arete, că lucră pe nedrept față de noi.

Din alte părți asemenea ni-se vestesc pedepse. În *Seliște* au fost ascultați în cauza aceasta dnii *Dr. Calefar* și *I. Banciu*, conchemătorii de acolo, tot asemenea și în *Turda*.

Așadar' rînd pe rînd fruntașii noștri de peste tot locul vor intra în temniță și vor fi loviți și cu pedepse grele de bani.

Stăpînirea ungurească crede, că în chipul acesta ne va înfrica, ca să ne plecăm capul — dar' greșită socoteală face.

O telegramă.

Eată un lucru ciudat, care ne arată, că stăpînitorii Ungariei duc lucrurile spre un povrniș primejdios pentru patrie. Prin măsurile lor volnice și nedrepte, prin apăsarea grea, ne fac traiul nesuferit și apoi tot ei se miră, dacă în toate părțile se aud plângeri împotriva lor și numărul dușmanilor li-se sporește zilnic.

Bieții *Slovaci* din Ungaria-de-meza-noapte simt în măsură mai mare ca noi tiraniile lmbuibaților stăpâni dela cîrma țerii și ne mai putend suferi și trăi în pămîntul strămoșesc, se duc cu miile în America, ca să-și câștige pâinea de toate zilele. Astfel acum se află acolo la o jumătate de milion de *Slovaci* și *Ruteni*, toți eșiți din „fericita“ Ungarie.

Acestia toți sînt dușmani nelmpăcați ai Ungurilor, căci doară din vina lor au fost bieții siliți să iee lumea în cap. Dușmânia aceasta s'a vedit acum nu de mult, prin următoarea întîmplare:

Cînd împăratul Rusiei a fost în toamnă la Paris, comitetul politic națio-

nal al *Slovacilor* din America a trimis presidentului Franciei următoarea telegramă:

„Spune, dle. president, fratelui nostru, *Țarului Rusiei*, că *Slovacii americani*, în număr de $\frac{1}{2}$ milion, îl salută și-l roagă să elibereze pe *Slovacii din Ungaria* și să umilească pe *Maghiarii tirani*!

Foile ungurești, aducend această telegramă, se întrebă cu o vedită frică, că oare-ce se va întembla, cînd acești *Slovaci*, cari au rudenii acasă, se vor întoarce în Ungaria?

La această întrebare le răspundem noi astfel: veți ave pe cap cu o belea mai mult și dușmani noi, cari vor căuta a vă sdrobi.

Dar' acum să ne răspundă *Maghiarii* la întrebările noastre:

Cine e de vină, că *Slovacii* și *Rutenii* se duc la America? Nu chivernisirea maghiară, care-i calicește în privința averilor și vrea să-i ucidă în privința națională? Și apoi e mirare, că *Slovacii americani* doresc, ca frații lor apesați să fie eliberați, chiar și prin *Țarul Rusiei*?

Nu stăpînirea tirană maghiară e de vină la toate aceste și la nemulțumirea tuturor popoarelor din patrie?

Din România.

Afacerea Metropolitului Ghenadie.

Am spus în nrul trecut, că ministerul dlui *Sturdza* a fost silit să se retragă și la cîrma țerii a ajuns un nou minister, în frunte cu dl. *P. S. Aurelian*.

Noul minister, a trebuit mai înainte de toate să deslege în chip mulțumitor pentru țeară cauza cea mai vătămătoare, pe care o încurcase dl. *Sturdza*, anume cauza *Metropolitului Ghenadie*, pe care dl. *Sturdza* îl scoase cu nesocotință din scaun.

Întelepciunea Regelui Carol și bărbaților de stat ai României — atât dela cîrmă, cât și din opoziție — a învins greutățile și au dat

o deslegare acestei afaceri, care a mulțumit întreaga românie.

Sfântul Sinod al României, care a scos acum șapte luni, pe *Metropolitul Ghenadie* din scaunul de *Metropolit-Primat*, a venit și a reparat greșeala de atunci, punendu-l de nou pe *Metropolitul Ghenadie* în înaltul seu post.

Metropolitul apoi la rîndul seu, nevoind să facă greutate guvernului, îndată-ce a fost restituit în post, s'a mulțumit de voe bună, rămânend astfel locul de *Metropolit vacant*.

Noul Metropolit Gheorghian.

În chipul acesta deslegendu-se afacerea *Metropolitului Ghenadie*, pacea și liniștea a intrat earăși în stînul bisericii. Marele colegiu de alegere, care să alcătnește din membrii sfântului Sinod, din deputați și senatori, s'a adunat Joi, în 17 Dec. și au ales prin votare de episcop al Romanului pe *Gheorghian*, care a fost mai înainte *Metropolit-Primat* al României, dar' se retrăsese de bunăvoie, ear' în ziua următoare l-au ales tot pe *P. S. Sa Gheorghian* de *Metropolit-Primat*.

Sfîrșindu-se alegerea, dl. *P. S. Aurelian* prin o vorbire a mulțumit tuturor oamenilor de bine, cari, uitand vrăsmășia dintre partide i-au dat mână de ajutor pentru de a putè deslega afacerea cu scaunul metropoliei. Dl. *Aurelian* își sfîrși vorbirea, zicend:

„Întemplările din urmă au dovedit, că atunci cînd e vorba de biserică și patrie, toți *Românii* au un gând și o simțire și lucră cu rîvnă pentru binele obștesc“.

Duminea trecută noul *Metropolit* a fost întărit în scaunul metropolitan, făcendu-i-se ceremonii frumoase, obișnuite la investire, prin *Regele Carol* și încredințandu-i se cîrja arhierască.

Nenorocire groaznică la Reșița.

În seara de 18 Decembrie n., pe la 6 și jum. ore, o nenorocire groaznică s'a întemplat în minele dela *Reșița*, proprietatea societății căilor ferate austro-ungare de stat. *Ocna Széchenyi*, din apropierea comunei *Doman* (comit. *Caras-Severin*) a explodat, în urma aprinderii gazului. Această ocna e una dintre cele mai bogate izvoare de cărbuni de peatră, în minele dela *Reșița*, dar' totodată și cea mai us-

Bărbat eșit din stînul poporului românesc, cu a cărui istorie mai nouă li e concrescută vicața din fragede tinerețe, el la popor ține și în popor își pune nădejdea. Are tare credință, că nu peste mult poporul român se va deștepta și va ști să se ridice earăși la înălțimea sa, ca să-și ducă lupta națională înainte, cu puteri și mai mari și mai multe, spre isbîndă.

Încrederea aceasta puternică i-a dat tărie întotdeauna, și aceasta îl susține și acum, cînd ca și un stălp luminător stă înaintea noastră, vecinic tinăr și neînfrînt.

COLINDĂ.

Culeasă de „O Româncă“ din *Zerzești*.

Doamne, Ieuse Christoase,
Măne-i ziua cea frumoasă
Cu raze prea luminoase.
Tu din cer te-ai pogorit,
Din fecioară te-ai născut,
Te-ai născut cu omenință,

Ca să ne fii de credință
De greșeala lui Adam,
Care noi părtași eram,
Toți cu ea la iad mergeam.
Tu din cer te-ai pogorit,
Cu oameni ți-ai petrecut
Treizeci de ani pe pămînt,
Și te-ai dat în chip de rob,
Și ne-ai scos pe noi din foc,
Și te-ai dat în chip de slugă,
Și ne-ai scos pe noi din muncă.
Pentru-a noastră mîntuire
Răbdași, Doamne, răstignire,
De ne-ai scos dela peire.
Tu, marele împărat,
Mult pe pămînt ai răbdat,
Pe noi ne-ai răscumpărat,
Din cel amărit păcat.
O, Isuse, nu ne duce,
Ne-ai păzit cu sfînta cruce,
Toți cu ea la raiu ne-om duce,
Cu toți sfinții dimpreună,
Să ne facem voe bună.
Și de-acum până 'n vecie,
Mila Domnului să fie.

Învătători de aur dela cei vechi.

(Urmare).

Vias zicea așa: „Oamenii buni și cinstiți sînt foarte rari; cei răi și blăstemați sînt nenumărați. De aceea umbînd cu oamenii și avend daraveri cu ei, să fim cu mare luare aminte, cu cine ne însoțim și cu cine avem de a face: să căutăm a deosebi bine pe cei buni și cinstiți, de cei răi și blăstemați; aceasta să o facem cu atât mai virtos cînd avem de a face cu necunoscuți și cu cei străini, că cei cunoscuți știm noi bine câte parale fac.

Să nu te amăgești nici-odată de vorbele și făgăduelile străinilor, cînd vin la tine, că străinul nici-odată nu vine la casa ta, ca să-ți dea, ci vine ca să-ți iee; nu vine ca să aducă, ci vine ca să ducă. Și *Românii* noștri de multe-ori se înșală în vorbele amăgitoare ale străinilor și pe urmă le pare rău și-și mușcă buzele, dar' n'au ce face, că e prea tîrziu. De aceea țineți bine minte vorbele lui *Vias*, că el nu s'a numit de geaba cel mai înțelept al

cată. De aceea ea stă neconținut sub cea mai strașnică pază, pentru-că asemenea ocne explodează mai ușor.

Și totuși explozia s'a întâmplat, cuprinzând în flacări întreaga ocna. La auzul grozavei detunături, minerii înspăimântați, soțiile și copiii lor ca treziți din somn, năvăliră de pretutindeni, din case, din bărci, grăbind spre locul nefericirii. Cu toții știau, că explozia a adus nemărginită nefericire locuitorilor coloniei de mine, de oare-ce în ocna Széchenyi lucrau totdeauna peste 100 de oameni, partea cea mai mare Români.

Flăcările, cari eșiau din ocna, aprinseră o zidire de lângă gura ocnei și la lumina focului, se luară în grabă cele din-tăiu măsuri de scăpare. Dar' trebuiră eforturi uriașe, de oare-ce numai peste molozul de dărâmturi se putea pătrunde în ocna. Astfel abia după câteva ore se începu scoaterea celor înmormântați sub ruine.

Lucrările durează de Vineri seara (18 Decembrie) până azi (Marți, când scriem aceste știri), și poate vor mai dura, căci focul din ocna va ținea — după spusesele celor pricepători — câteva zile.

Până Luni (21 Decembrie n.) au fost scoși din ocna vre-o 40 de morți și vre-o 60 de răniți. Ceiaștii, cari n'au putut fi scoși încă, vor fi murit de sigur în ocna. Cei mai mulți dintre lucrătorii, cari se aflau acolo, câștigau pâinea de toate zilele pe seama familiei lor. În urma groaznicii nefericiri peste 100 de familii, cele mai multe românești și boeme, au ajuns în cea mai neagră sărăcie și jale. Răniții au fost duși la spitalul din Reșița, care s'a umplut deja, încâpând abia 50—60 de inși.

Focul din ocna a nimicit și casa de mașini, dărâburind toate mașinile.

Peste tot pagubele îndurate de societatea, ale cărei sânt minele dela Reșița, se urcă la vre-o 300.000 florini.

Grecilor; că și Grecii numai până atunci au fost mari și puternici, până-când au ascultat de înțelepții lor.

Pittac zicea: „*Întrebuințază bine timpul!*” Da, să întrebuințăm bine timpul, că după zisa Anglenșului; „*Timpul e ban*”. Așa dară cine perde vremea, perde bani; cine perde bani e păgubaș. Și câți păgubași de acestia nu se găsesc în lume! Câți perdevară și incurcă-vreme nu sânt pe pământ! Dar' cei-ce perd de pildă bani sau alte lucruri, pentru-că banii sau lucrurile pierdute, de multe-ori se mai pot afla, pe când timpul odată pierdut, nu-l mai afli în veci, că el nu stă pe loc, unde 'l-ai pierdut, ci zboară ca fulgerul și nu-l mai poți ajunge nici cu carul, nici cu armăsarul.

Cine nu întrebuințază bine timpul, nu poate da înainte cu nimica. Cu lipsa trăește și în lipsă se prăpădește. Deci nici o zi se nu treacă, în care să nu facem ceva folositor nouă sau altora.

(Va urma.)

I. Dariu.

Se crede, că focul a izbucnit din negrija lucrătorilor, sau a fost pus din răsbunare.

Cercetarea care s'a pornit, n'a putut afla încă nimic despre cauza focului.

— DIN TRECUTUL NOSTRU. —

Radu Șerban Basarab.

După moartea lui Mihai-Viteazul fusesse ales de Domn de către boierii credincioși lui Mihai, *Radu Șerban Basarab*, un nepot al lui Neagoe Basarab. El domni 10 ani, având o domnie foarte turburată prin lupte neînclinate, ca și cea a lui Mihai Viteazul. El se război cu Turcii, apoi cu Ardelenii, intrând, ca și Mihai, de două-ori în Ardeal și cu toate-că nu a fost așa de viteaz, ca Mihai, totuși a eșit cu mari izbânzi în luptele sale.

La început el avu să se lupte cu Simeon Movilă, care cuprinsese scaunul Munteniei pe când Mihai se lupta în Ardeal. El îl învinge și pacea mult dorită se statornicie în țeară. Aceasta însă nu ținu mult, din cauză, că Radu fu silit a se amesteca și el în treburile ardelenilor.

Ungurii din Ardeal, după omorirea lui Mihai, nu erau îndestuliți cu isprăvile și cruzimile lui Basta și se răsculară împotriva lui, sub Moise Secheli. Basta ceru ajutorul lui Radu. Acesta intră în Ardeal și bătu cumplit pe Ardeleni aproape de Brașov, fiind ucis și Secheli. În lupta aceasta Radu înă prăzi bogate și multe steaguri, din cari trimise 32 la împăratul Rudolf, care-'i trimise în schimb daruri scumpe și-'l recunoscu de Domn al Munteniei.

După-ce Radu se întoarse acasă, fu silit să dea piept cu cete de Tătari și Turci, cari neconținut încalcau țeara, prădând și jefuind în chip îngrozitor. Radu zdrobi în mai multe rânduri cetele năvălitoare, dar' fiindcă țeara se afla în o stare de plâns, ca să scape de năvălirile Turcilor, făcu pace cu ei, îndatorându-se a plăti haraciul (darea) obișnuită Sultanului.

În urma acesteia țeara începă a se mai așeza; locuitorii fugiți se întoarseră earăși la locuințele lor și Radu se îngrijă de îmbunătățirea stării lor.

Abia avu însă pace și liniște câțiva ani, când o nouă furtună se ridică asupra lui din Ardeal. Aici ajunsese Domn Gavril Báthori, un principe tiran și crud. El fiind dușman al lui Radu Șerban, năvăli în țeară și alungă pe Radu, care în pripă nu se putu găti de războiu, apoi pustii țeara mai rău ca Turcii păgâni, zicând că el răsbună moartea lui Andrei Báthori și Moise Secheli. Sultanul însă îi porunci să ese din țeară, și puse domn pe Radu Mihnea.

Radu Șerban oprindu-se în Moldova, la orașul Roman, își adună oști și când

fu bine pregătit cu 8000 de oșteni, merse de-adreptul la Tergoviște și alungă pe Mihnea, care fu părăsit de boieri și de oști. El fugi peste Dunăre la Turci. Cuprinzându-'și astfel scaunul domnesc, trecu în grabă în Ardeal și bătu pe Báthori, aproape de Brașov, încât acesta scăpă cu fuga, deși a avut cu mult mai mare oaste ca Radu. Pe când însă el urmărea pe Báthori, pierzând vremea prin Ardeal, Mihnea cu ajutor turcesc de nou cuprinsese Tergoviștea și așteptă pe Radu gata de luptă.

Radu auzind de aceasta trecu munții și se îndreptă spre Moldova, ca să-'și adune noue puteri, dar' lângă Băcău fu lovit de Tătari, și mica sa oaste risipită. Aceasta s'a întâmplat în toamna anului 1611.

Șerban s'a dus în Polonia și după aceea la Viena, unde împăratul 'l-a primit cu mare cinste. El a trăit aici cu oamenii sei până la moarte, fără de a-'și mai putea dobândi domnia. A murit la 1620.

Radu Șerban Basarab a avut o domnie plină de fapte vitejești, fiind un vrednic urmaș al lui Mihai. El este un însemnat voevod al Munteniei. În vremea de pace a zidit mănăstirile Comana și Cobia și a regulat strângerea birurilor, făcând catasthe regulate, în cari fiecare sat era trecut cu suma de dare, ce trebuia să dea visteriei țerii.

DIN LUME.

Răscoală din Cuba.

Pe insula *Cuba* (în America), pe care o stăpânește Spania, a izbucnit deja din Martie 1895 o crâncenă răscoală a locuitorilor băștinași, dornici a-'și câștiga neatirnarea lor. Răsculații au purtat cea mai crâncenă luptă, așa încât Spania a trimis împotriva lor rind pe rind 42 generali, 640 ofițeri, 5900 sobofițeri și 160.000 soldați. Nu de mult neînfricatul conducător al răsculaților, *Maceo*, a căzut într'o luptă cu Spaniolii și de atunci curagiul acestora a mai scăzut, ear' Spaniolii s'au mai îmbărbătat.

Totuși lupta va mai dăinui mult, căci răsculații nu se prea arată la câmp deschis, ci atacă pe neașteptate și în cete de abia 1000—2000 de oameni.

Nu puțin îi încuragiază pe răsculați marea țeară americană numită *Statele-Unite*, care pe ascuns le dă chiar și ajutoare bănești.

Bulgaria.

În 13 Decembrie st. n. s'a deschis în *Sofia*, capitala Bulgariei, parlamentul (dieta) țerii, numit «Sobrania». În vorbirea sa de deschidere principele Ferdinand a arătat o neobișnuită dragoste și supunere față de Țarul Rusiei,

care îl chemase și pe el la încoronarea sa. Se vede deci lămurit, că dela o vreme încoace oamenii conducători ai Bulgariei, în frunte cu principele, au intrat cu totul în apele Rusiei, care numai gânduri curate n'are față de această țerișoară.

SCRISORI.

Un notar vrednic.

Mercurea, 15 Dec. 1896.

On. Domnule Redactor!

Luni, în 8 Dec. c., cu privilegiul mergerii în pensiune a mult iubitalui și onoratului domn notar Ioan Măcelar, în frunțașă comună Apoldul-de-jos, capul preturei cercului Mercurea dl primpretor Mangesius, a arangiat în Mercurea un banchet oficios în cinstea numelui domn notar.

Aceasta e de însemnat, că dl primpretor nu spartine națiunii noastre române, dar' dînsul se vede, că a zis cu sfînta scriptură: „Dați ce este a lui Dumnezeu lui Dumnezeu etc... Ce este al omului, omului”. Aceasta folosindu-o și față de d-sa, trebuie să mărturisim, că dînsul este de toți stimat și iubit și aceasta din cauza purcederii corecte în toate lucrurile sale. Nu are purcedere de pașă turcesc, precum foarte dese plîngeri auzim din alte părți; ci dînsul e un adevărat binevoitor tuturor de o potrivă.

Dați-mi voe acum, dle Redactor, să zic ceva vorbe și despre dl notar Ioan Măcelar, celebrul zilei.

Dînsul a purtat greaua dirigătorie de mult vreme de 43 de ani, fără întrerupere și anume: cel din urmă 18 ani în comuna Apoldul-de-jos, ear' celalalt ca notar cercului Racovița.

Act în Apold și-a dus mai departe lucrarea sa, într'un mod vrednic de urmat, în care privește dirigătoria sa, și colegilor săi și fort ca pildă, deși cel mai înaintat în vîrstă.

Afară de dirigătorie a stăruit a se face lucruri pentru binele tuturor, precum: casă comunală, școale, reuniune de agricultură și altele.

Pe lângă acestea el a știut și știe a prefera și ajuta națiunea sa, nu numai cu gura, ci în faptă.

Banchetul, ce s'a dat în onoarea sa, a decurs foarte frumos și în mod sărbătoresc, fiind parte la el toți notarii și primarii din comunele cercului Mercurii, apoi mai mulți prieteni și cunoscuți ai sărbătoritului, precum: Domnul Dr. V. Miha, medic cerc. în Poiana; părintele Orăștean și Lazar din Apoldul-de-jos; domnul Vraciu, inv. în Poiana; Ilie Ciurugă, inv. în Apoldul-de-jos; tata Ivan, notar în Gură-Balan, etc.

La masă s'au rostit mai multe vorbiri, între cari pomenesc pe cea a dlui primpretor Mangesius, arătând cinstea sărbătoritului notar și stătuind pe cei tineri se țintească totdeauna la numele cel bun, precum bătrânul a țintit.

Asemenea frumoase vorbe i-s'au spus și din partea dlui Dr. Miha, în o vorbire mișturată.

Petrecerea a ținut până târziu cu vorbiri, cântece naționale și veselie. Adru.

O școală bună.

Tempăhaza — Sas-Uifalău, Dec. 1896.

Onorată Redacțiune!

Toți Românii de sub oblăduirea ungurească au mari necazuri, dar' nouă, Românii din giurul Aiudului ni-se par cu mult mai mari, pentru-că sîntem aproape de cuibul șovinismului maghiar. Și mult ne amăresc zilele — oare până-cînd?

Mult se opintesc dușmanii neamului românesc să ne răpească limba, „dar morți numai o dăm”. Comunele Tempăhaza și Sas-Uifalău pot zice, că sînt mai o comună, avînd o biserică, o școală și nici ceva depărtare de loc nu e între ele. Primari (juzi) comunali avem doi și comunele se țin de două notariate (impărțire ungurească).

Fiind școala noastră în auii trecuți în o stare vrednică de milă, din cauza vechei clădiri, stăpînirea ungurească folosindu-se de privilegiul binevenit, a întemeiat în S. Uifalău o școală de stat. Deși atunci s'a zis, că Românii nu trebuie să plătească nimic la acea școală, totuși plătim cu toții câte 5 cr. după florin.

Acum însă s'au luat măsuri, ca să scapăm de acel arunc nedrept.

După-ce s'a făcut școala, cu diferite lingușiri, așa cu câte o pălărie de paie, cu câte o năframă au atras pe pruncii câtorva Români slabi de ânger la școala cea de stat.

Acum întreb eu pe oamenii aceia: Întunecaților, ce vă învață copiii vostri la școala ungurească? Cunoaște-vor acel prunci mici pe Dumnezeu? Cunoaște-vor sfînta biserică, casa lui Dumnezeu? Facese-vor creștini buni? Ba! ba! și ear' zic ba, pentru-că pe copiii vostri li învață în o limbă pe care ei nu o cunosc.

Ne este însă mîngăiere, că acestia sînt cei mai nemernici în comună. Românii buni s'au pus pe lucru și și-au ridicat o lumină, care ne luminescă mintea și inima și aceasta e școala românească gr.-cat., făcută din sudoarea mult cercatului popor român.

Zidirea școlii românești s'a început prin luna lui Septemvrie a. c. și lucrarea a ținut până în Noemvrie a. c., cînd s'a dat gata. Și acum cu bucurie vedem zi de zi 70—80 mîndre mergînd în falnica zidire. Școala, pe care au zidit-o Tempăzenii și Uifălenii pot zice cu drept cuvînt, că e de o adevărată mîndrie națională.

Și cui avem de a mulțumi aceasta? În locul Antăiu bravilor poporeni din amîndouă comunele, cari n'au cruțat nimic pentru a-și vedea zidită casa învățării românești.

După aceea bravilor curatori bisericești, Ioan Radu, apostolul uifălenilor, care ca stejarul puternic sta în contra furtunii, fără a se îospăimînta. El e părintele episcopului de Lugoj. Mult a făcut pentru școală și Augustin Bucur, curator bisericesc în Tempăhaza, care zi și noapte a priveghiat lucrarea.

Înă odată și pe calea aceasta li-se aduce mulțumită tuturor aceluia, cari au ajutat cu fapta și cu cuvîntul.

Lumindătorul poporului.

CRONICĂ.

Compas românesc. Acesta este titlul unei cărți care ne face cunoscute bîncile noastre, starea lor, sporul ce-l fac și numele persoanelor, cari le cârmuesc. „Compasul românesc” îl face dl Petra Petrescu, cassar și adjunct-dirigent la filisla „Albinei” în Brașov

și-l tipărește „Albina” pe cheltueala sa. El ese de patru ani în fiecare an odată, dînd seama despre starea bîncilor din acel an. Acum de curînd a eșit al IV-lea compas (îndreptător), cu datele de pe anul 1895. Din el vedem, că în 1895 au fost 52 de bînci române și una este să se întemeieze de nou, anume în Zlatna. Averele tuturor bîncilor noastre se urcă la 2 milioane de florini, ear' câștigul a fost peste 448 mii fl.: din acesta s'au dat 22 mii pentru scopuri de binefaceri și culturale, școale, biserici ș. a. Ar fi de dorit, să se întemeieze și prin comune bînci mici, țerdnești, din care să se ajutore țeranii noștri la lipsă cu împrumuturi mici și cu camete mici. Frunțașii de prin sate ar trebui să se pună pe lucru în privința aceasta.

Cartea „Compasul românesc” a domnului Petra-Petrescu e o carte bună, pe care o recomandăm frunțașilor noștri. Prețul 75 cr.

Afacerea corului din Bozoviciu.

Cu privire la cele publicate în nr. 47 al „Foi Pop.” despre corul din Bozoviciu, dl învățător Daniil Verendeau ne trimite o scrisoare din care dăm următoarea desvinovățire: Coriștii, sub conducerea dlui Richard Cvaciac, încă dela începutul anului trecut, totdeauna s'au adunat în sala de învățămînt a fetițelor, fără de a fi opriți din partea respectivei învățătoare, cu atît mai puțin din partea mea, care însumi am dorit înființarea unui cor vocal bisericesc; dovada este, că dl prot. Andreiu Ghidiu cînd era la Oravița la stăruința mea a trimis la adresa mea notele corului vocal bisericesc. Apoi din protocolul comitetului parochial încă se poate dovedi, că eu în mai multe rînduri, ca membru în ședința comitetului parochial am propus: ca să se compună statutele pentru înființarea corului vocal bisericesc și să se trimită autorităților competente spre aprobare, la care însumi ca fondator am promis o sumuliță în bani corîspunzătoare. Mai departe eu am îndemnat pe 3 coriști la urmarea călei începute, cari nu mai voiau a lua parte la învățarea cîntărilor.

Ce se ține de împregiurarea, că învățătoarea care se află la școala comunală de fetițe într'adevăr acum de curînd a încuiat sara ușile dela ambitul și ușa școlii, și n'a voit a le mai deschide, pentru-ca corul să poată învăța, despre aceasta respectiva învățătoare binevoiescă a lămurit și a arăta persoana ori cauza, care a îndemnat-o de a nu mai lăsa coriștii în școală.

Proces de presă. Preotul Iosif Martincsek din comuna Lopěj, (comit. Zolyom) a publicat în Krestyán, foaia slovacă a partidului poporal, un articol, pentru care procuratura i-a făcut proces de ațitare la ură împotriva naționalității și a legii religioase și de vătămăre a cinstei. Pertractarea s'a ținut zilele trecute, înaintea curții cu jurați din Budapesta. Jurații, cărora li-s'au pus nu mai puțin de 40 de întrebări, au aflat pe Martincsek vinovat numai de așitare împotriva naționalității. În urmăre tribunalul i-a osândit la 3 zile temnișă de stat și 100 fl. amendă.

„Cîntecele partidului poporal”.

Nu de mult a eșit de sub tipar sub numirea aceasta o carte de poezii slovacă, în cari se atacă „liberalismul” stăpînirii și mai ales căsătoria civilă. Procuratura din Budapesta a ridicat acuză împotriva preoților rom.-cat. Stefan Pasca și Francisc Bleszkány, ca tipăritori ai cărții și împotriva cismarului Anton Mayer, ca scriitor și în parte adunător al

poesiilor. La pertractarea ținută săptămâna trecută, înaintea curții cu jurați din Budapesta, toți acușaii au fost scoși de sub acușă.

Fondul taxelor militare, pe cari le cere scutirea de miliție, s'a ridicat de 25 de ani încoace, de când a intrat în legă, la sume foarte mari. Starea fondului austriac a fost în 1882 de 1,100.000 fl., ear' la începutul anului 1896 s'a urcat la 19,320.000 fl. Starea fondului honvezesc a fost în 1881 numai de 762,000 fl., ear' la începutul anului 1896 s'a urcat la 25,673.000 fl. Ambele fonduri dau deci la oaltă aproape 35 de milioane fl. — Menirea acestui fond uriaș, e a susține în cas de războiu, veduvele și orfanii militarilor.

Petrecere cu scop de binefacere. Harnicii plugari din *Toplița-română*, fac a doua zi de Crăciun o petrecere, a cărei venit curat îl dau pe seama bisericii. Invitarea e următoarea: Invitare la petrecerea plugarilor români, ce se va ține în 26 Dec. s. v., a doua zi de Crăciun, în sala „Hotel Speranța”. Venitul curat este destinat în favorul bisericii române gr.-or. din Toplița-română. Prețul intrării: de persoană 60 cr. — de familie 1 fl 20 cr. Pentru comitet: George Popescu, președinte. George Maier, cassar. Ioan Mazăre, vicepreședinte. Valeriu Trif, controlor. Membri în comitet: Laurian Maier, Nicolae Moldovan, Petru Maier, George Mazăre, Alexandru Cristea, Zaharie Dușa, Ștefan Teglari. Dăruii marimonioase se primesc cu mulțumită și pentru ele se va mulțumi în ziare. Începutul la 7 oare seara.

Boală primejdioasă. În comuna Dozmát, lângă Sombathely, gendarmii au arestat zilele trecute o fetiță de 13 ani, care — suferind de o boală primejdioasă — aprindea de-ardindul caso, grajduri, șuri etc., și mai ales pe cele ale rudeniilor sau binefăcătorilor ei. Catarina Horváth — așa se cheamă netericita — a săvârșit din 9 Iunie încoace 14 aprinderi cari au mistuit 17 case și 30 zidiri mai mici pricinuind o daună peste 400.000 fl. Fetița a mărturisit plângând înaintea locotenentului de gendarmi, că boala sa primejdioasă a îndemnat-o la aprinderi.

Foamete în India. Pe lângă ciumă asupra Indiei a tăbărit și foametea. În cercul Basseni locuitorii cer amenințatori scăderea prețului bucatelor. În 13 Decembrie un stringător de dare a fost amenințat cu bătele. Poliția a pușcat în mulțime. Doi oameni au rămas morți pe loc, mulți răniți. Dintre locuitorii băștinași mulți părăsesc țara.

Banii cei noi. În ministerul de finanțe s'a statorit deja câți bani noi să se bată anul viitor. În Șemniț se vor bate 770.000 bucăți de 20 coroane, 200.000 bucăți de 10 cocoane în aur, 50 milioane bucăți de bronz de 2 fileri și 5 milioane de 1 filer. Suma întreagă a acestor bani face 9,225.000 fl. Baterea de coroane de argint încetează deocamdată. De altminterlea oamenii nu se uită cum sânt banii, ci mai bine că câți sânt și totdeauna se doresc mai tare *vechile* coroane cari sânt, decât *cele noue* cari vor fi.

Doi copii înădușiți de fum. Din *Bucum-Poeni* ni-se scrie: În comuna Bucium-Poeni, băieșul Burduf Simion fiind lucrător zinaș la baia de aur Boteș, muierea dînsului asemenea era dusă de acasă mai în toate zilele, mergînd la pădure după lemne. Așa s'a întemplat și în ziua de 4 Decembrie. Avînd

2 copii, un fiu de 4 ani, și o fetișoară de 2 ani, mamă-sa 'i-a culcat până vine cu lemnele, însă pe lângă cuptor a așezat lemne ca să se nște; lemnele înferbințându-se, au luat foc și casa s'a umplut de fum. Copilașii dormind s'au nădușit și s'au aflat morți. Făcîndu-se arătare la judecătoria, abia în 8 Decembrie a eșit judele la cercetare dimpreună cu 2 doctori. Se vorbește, că biata lor mamă poate se va și pedepsi pentru negrije.

Comunicat de *Moise Prața*.

Hoție în Budapesta. Rar se mai găsește țeară, în care să se fure atât de mult ca la noi și mai ales ca în jidovita Budapesta, unde hoțiile și înșelătoriile sînt lucruri de toate zilele. Așa în zilele trecute 'și-a perdut urma *Anton Dietrich*, secretarul din Budapesta al direcțiunii care îngrijește de averile ce le au în Ungaria căile ferate austro-ungare. În epistola lăsată în urmă către cei doi directori ai institutului, secretarul mărturisește, că din anul 1884 a furat 40 de mii fl. Curios, că *Dietrich* era privit ca funcționar deștept, cinstit și harnic. O zi înainte de fugă hoțul a mai pus la buzunar 2000 fl. — ca „bani de drum”.

Eardși gendarmii. Din *Boița* ni-se scrie, că earăși a fost chinuit și bătut un Român din partea gendarmilor dela Ru-Vadului, ca să stăie dela el o mărturisire cu slla, că ar fi vinovat de o faptă, de care nu e vinovat. Românul se cheamă *Ioan Poenar*, un muncitor cu locuința în cătunul *Palten*, țiitor de *Rtu-Vadului*. Numitul a fost arătat de nește pizmași, că ar fi furat pești din o corfă de pe malul rîului. Faptul însă nu e adevărat, căci *Poenar* are martor pe un soț al său, pe *Jacob Leu*, că a trecut dimpreună cu acesta pe lângă pești, fără a să atinge de ei. Aceasta însă nu a împedecat pe gendarmi, de a-l bate, făcîndu-l vîlced, ca să recunoască faptul. Când a fost bătut a văzut și *Leu*, care a fost citat la gendarmi, ca martor.

Poenar s'a dus la doctorul din *Tălmăciu*, care 'l-a vizitat dar' *auzind că a fost bătut de gendarmi, n'a voit să-i dea „visum reperitum”!* Aceasta-i o nouă nedreptate și volnicie.

Când oare se va pune capăt barbariei gendarmereștii!

Ciobanul Cârțan, reîntors din călătoriile sale prin România ni-se plînge, că în lipsa sa „doi oameni îmbrăcați ca gendarmi și cu puști”, 'i-au luat toate cărțile de acasă „fără știrea sa, ba chiar și fără știrea legii”. — Se teme stăpînirea de *Cârțan* cum n'ai crede!

Invitare. Tinerii argăsitori români din *Lugoj*, arangiază în sala hotelului „*Concordia*”, Joi, în 7 Ianuarie 1897 st. n. (26 Dec. 1896) o petrecere de joc, la care invită cu toată onoarea. Venitul curat e menit pentru steagul argăsitorilor gr.-orient. bisericii din *Lugoj*. Prețul de intrare: de persoană 1 coroană, de familie 2 coroane 40 bani. Începutul la 1/28 ore seara.

Dar pentru biserică. Din *Ilteu* (comitatul Arad) ni-se scrie, că reșosatul fruntaș *Nicolae Vng*, pe când era în viață a cumpărat pe seama sfîntei biserici de acolo un candelabru în preț de 50 fl., ear' la moarte a testat pe seama acestei biserici suma de 115 fl., care s'a depus spre fructificare la banca „*Victoria*” din Arad.

R Î S.

Țiganul flocait.

Un Țigan mergea pe drum calare, în spinare c'o caldare și a început Țiganul a se face domn, ba striga că el e Alexandru Machedon împăratul și roajba de sub el e Ducipal, ba în urmă zice că-i Dumnezeu.

Un cioban auzind vorbele astea, se apropie de o cruce de lemn, ce era lângă drum, se face orb și grădește către Țigan:

— *Auzi Doamne, fă bine și mă lasă să mă frec la ochi cu pîrul d-tale, ca să mă vindec de orbie...*

Țiganul vesel, că a aflat un prost, care crede în vorbele lui, se pleacă cu capul la cioban; atunci ciobanul își înfașura bine mîinile în pîr, îl trage jos de pe cal și îi dă o sfîntă bataie, și îi bataia „orbului” din poveste. După ce se ostenește, îl face scîpat; Țiganul o ia la fugă și se întâlnește cu un Român, care mergea spre locul cu crucea. Țiganul îi strigă:

*Înapoi, Românică,
Ca la calea cotită
Este-o oarbă pitită
Lîngă un lemn uscat,
Al dracului cin' 'l-a nplântat.
Nu știi orînda-i, ori se face,
Dar' de pîr cum te mai trage...
De-ți face pîrul pîrpale
Și trupșorul rologoale...*

Comunicat de *George Costea*.

POSTA REDACȚIEI.

Al. R. În Alud. De aici 'ți-a trimis regulat scrisorile întrebă la postă sau la epistolar.

Grănițerul în Șiml. S. Corespondentul încă nu a scris presupunerile, ce ni le împărtășești d-ta, dar' pînă nu se adevăresc, nu le publicăm. De altcum mulțumim scrie-ne, când se va ști ceva sigur.

I. Mih. S. În Sebeșul-săs. Pentru mașina de treerat etc. cere un „catalog de prețuri” dela *Krieger*, fabricant de mașini în Sibiu. Are și catalogul românești. De altcum din Sebeș poți veni în perșoană să-ți alegi, ce-ți trebuie. Taxa trenului se face după greutate, o poți și la gară, precum și vama.

I. M. În Lupoata. Pentru obiecte bisericesti scrie la bolta: *Kriszta és társa*, Budapesta I. Lipót u.

I. St. a. Cosmil în I. m. „Legea comunală” a eșit în tipar la noi, prețul 45 cr. cu porto. Trimite-ne să vezi prim-o.

V. D. În Mogoș. Pițule vechi de 20 cr. să schimbă casa centrală din Peșta, până la 31. Dec. a. Cum? întrebă la o percepție de stat, dar' grăbește.

Abonent Nr. 2237 (I. O în Bpr.) Abia acum am găsit poesia: „Ce e avocatul azi?” printre marșuri vechi, regretăm însă că nu o putem publica scrie-ne altceva.

S. Cost. econom în Mogoș. Causa nepotăbii numai un avocat o poate descurca; ia fără auzi un avocat. Dacă lucrul stă cum scrii, pînă se va câștiga.

Gav. Florian în Lug. (Iclod) Foarte de lucră, că vrei să desbizi bolta; să fii numai cu gră și cruțare. Cum să începi? ași îndrumare bună în „Că-lindarul Poporului” dela noi pe 1897 (prețul 25 cr. pag. 112. Cumpără-l. — Aici este societatea „*Concordia*”, căreia să-i scrii, să azeți starea părinților — cartea funduară și poate că stînd ei buni, vei primi marfă și în credință. La lucru numai.

Un abonent în A. I. Fapta ce ai făcut-o. e o faptă urită; noi v'am spus să ve ferii de lucruri de aceste, acum vezi urmările, noi nu putem să-ți dăm nici un sfat.

Abonent Nr. 4846. Aici nu se așă, ce cartă scrie în Budapesta, la bolta de lucruri bisericesti *Kriszta és társa*, Lipót u. și cere un catalog; la bolta aceea ași cum îți plac. — La a doua întrebare în anul viitor.

Pentru redacție și editură responsabil: *Ioan Morariu*.
Proprietar: Pentru „*Tipografia*” societate pe acțiuni: *V. H. Dressnandt*.

LOTERIE.

Tragerea din 19 Decembrie n.

Budapesta: 72 13 66 53 46

Tragerea din 23 Decembrie n.

Sibiu: 41 62 61 11 86

Figurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Luni, 16 Decembrie: Aita-mare, Mező-Város.

Miercuri, 18 Decembrie: Gioagiul-de-jos.

Vineri, 20 Decembrie: Bațon.

Sâmbătă, 21 Decembrie: Apoldul-mic, Egerhat (Argiehat), Ciuciu, Macfalău, Mociu, Olpret, Șintereag.

Calendarul săptămânii.

Table with columns: Zile, Calendarul vechiu, Călind. nou, Soarele, and sub-columns for răs. and ap. It lists dates from Dec 15 to Dec 21 with corresponding numbers.

„Sentinela” institut de economie și credit ca societate pe acțiuni în Satul-nou (Piera Hăfalău) efectuează toate operațiunile de bancă. După depuneri spre fructificare se vădeste 6% și darea de venit. Direcțiunea.

[2395] 13-20

La „Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu s-a vândut opul premiat și publicat de Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român.

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de

Ioan Pop-Retegeanu.

Op. care se extinde pe 216 pagini, cuprind cele mai frumoase povești și la urmă o însemnare a provincialismelor, costă numai 50 cr. plus 10 cr. porto.

La „Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare cu preț foarte scăzut:

Părți alese din

„Istoria Transilvaniei”

pe 200 de ani din urmă (3 volume mari)

de

George Barițiu.

Intregă costă acum numai fl. 6.50 broș., leg. fl. 8.60

Se vinde însă și câte un volum și costă

fl. I. (775 pagini) broș. fl. 2.50, leg. fl. 3.50.

Cuprinsul: După Introducere și câteva bibliografice cuprinde un lung șir de fapte și întâmplări dintre anii 1683 până în preajma zilei din 1848 (răsmirița) și

un adaus cu 44 documente.

fl. II. (800 pagini) broș. fl. 2.—, leg. fl. 3.—.

Cuprinsul: lucrurile și întâmplările mari din anii 1848 până la 1860 și

un adaus cu 36 documente.

fl. III. (625 pagini) broș. fl. 2.—, leg. fl. 3.—.

Cuprinsul: întâmplări dintre anii 1860 până la 1883 și apoi un lung șir de lupte politice și naționale românești purtate cu mari victime și cu mult curaj și

un adaus de 96 documente.

Foarte exact umblă

numai veritabilele oroloage de buzunar helvețiene, în frumoase cutii de nickel, acoperite; umblă 36 ore, pe lângă cinstită garanție de 3 ani; se află la [1958] 19-20

IULIU ERŐS,

orologier, optic și proprietar de cel mai mare deposit de oroloage, giuvaere, mărfuri de aur și argint. Edificiul „Transilvaniei”. Sibiu. Strada Cisnădiei nr. 3.

Ocașie de cumpărat.

Numai pentru scurt timp.

În urma abundenței depositului meu de mărfuri, en ofer prea stimaților mei mușterii, de azi încolo

o scădere de 10% cassa-sconto

din prețurile mele, cât se poate de ieftin statorite, la toate articolele, afară de rufe de fer din Cudgir și de tinichea neagră, precum și vase de culină, tacâmuri, bricege, patine, tot felul de unelte, ferecări de zidiri și de mobile, cuie de drot și șuruburi, colorii de oleu, osii etc.

Vânzare de burdufuri de vin, de plăci de gumi și de articoli tehnici, pe prețurile originale ale fabricii.

Nădejduind o mare încurajare, semnez

[3056] 1-3

Victor Dahinten,

neguțător de ferărie în Alba-Iulia. Piața-mare.

„Biblioteca pentru toți”

sub direcția domnului Dumitru Stăncescu.

- Nr. 1. Andersen, Povești alese.
2. S. Fl. Marian, Păstrile noastre.
3. Mihail Zamfirescu, Cîntec și plîngeri, I.
4-5. Herbert Spencer, Despre educație.
6. A. Vlăhuță, Icoane sterse.
7. Carmen Sylva, De prin veacuri, I.
8. Michelet, România, Roma, Piza, etc.
9. Leo Bachelin, Castelul Peleş.
10. T. Maiorescu, Romanele și Schițe.
11. André Theuriot, Din tinerețe, etc., romane.
12. M. Demetrescu, Romanele.
13. Duiliu Zamfirescu, Romanele române.
14. Wilkins, Antichitatea română.
15. Gr. M. Alexandrescu, Proză și poezii.
16. Anton Pann, Povestea vorbii, I.
17. Doamna Colomb, Istoria.
18. Dumitru Teleor, Schițe umoristice.
19. Alfred de Musset, La ce viseză fețele.
20. Bolintineanu D., Legende istorice.
21. Genevraye, Ombra, roman.
22. Maistre Xavier, Cîntecul împreg. odii mele.
23. Popov-Bănățeanu, Din viața meseriașilor.
24. Anton Pann, Povestea vorbii, II.
25. Biografice oamneni celebri.
26. Mahaffy, Antichitatea greacă.
27. Creangă, Opere complete.
28. Ionescu-Gion, Istorie.
29. Dumitru Stăncescu, La gura sobei.
30. Povești de Crăciun.
31. Radu D. Rosetti, Proză și epigrame.
32. Goethe, Werther, roman.
33. Anton Pann, Povestea vorbii, III. (ultim).
34. Carmen Sylva, De prin veacuri, II. (ultim).
35. Huxley, Noțiuni asupra științelor.
36. Depărățeanu, Doruri și amoruri, I.
37. Adamescu, Modele de discursuri române.
38. Depărățeanu, Doruri și amoruri II. (ultim).
39. Dr. Urechia, Dușmanii noștri.
40. M. Zamfirescu, Cîntec și plîngeri, II. (ultim).
41. Adamescu, Modele de discursuri străine.
42. Pecaut și Baude, Convorbiri despre artă, I.
43. A. Vlăhuță, Din goana vieții, I.
44. François Copée, Pricene, roman.
45. Wildenbruch, Doi Trundafiri.
46. Bourde, Patriotul.
47. Radu D. Rosetti, Din inimă.
48. Pecaut și Baude, Convorbiri dpr. artă, II. (ultim).
49. A. Vlăhuță, Din goana vieții, II.
50. Caragiale, Schițe ușoare.
51. A. Vlăhuță, Din goana vieții, III. (ultim).
52. Abatele Prévost, Manon Lescaut, roman, I.
53. D. R. Rosetti (Max.) Protoarul Bucureștiului.
54. Tennyson, Enoch Arden, poemă.
55. D. C. Ollanescu (Ascanio), Satire.
56. Costin, Spre primăvară.
57. Prévost, Manon Lescaut, vol. II.
58. Minunile universului, vol. I.
59. Minunile universului, vol. II.
60. Minunile universului, vol. III.
61. P. Dulfu, Legenda Țiganilor.
62. Const. Stăncescu, Ce este frumusețea.
63. Buzoianu, Egiptul.
64. A. Vlăhuță, Dan, partea I.
65. A. Sihleanu, Armonii Intime.
66. A. Vlăhuță, Dan, partea II și ultima.
67. Augier & Sandeau, Ginerile lui Poirier.
68. A. Pann, Nastratin Hogea.
69. Filimon, Ciocoi vechi și noi, roman.

Cele mai multe din aceste volume sînt frumos ilustrate și cuprind portretele autorilor lor, și va costa un nr. 16 cr.

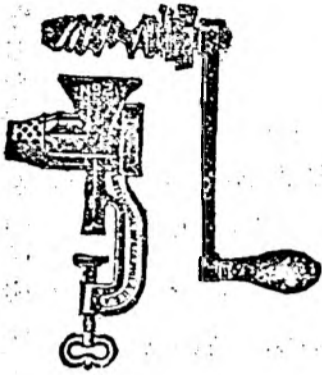
De vânzare la

Librăria „TIPOGRAFIA”, societate pe acțiuni în Sibiu.

CAROL F. JICKELI, SIBIU,

[2827] 3— recomandă:

mașina de măcinat carnea
galvanisată argintiu.

Constă numai
din două părți,
părțile de
întregire nu
sunt
trebuincioase.

Părțile taietoare
se ascut de sine
la întrebuițare.

Vinele se prelucră tot așa de mărunt
ca carnea și fără osteneală mare. Curățirea
mașinii urmează cu totul de sine, prin
aruncarea unei bucăți de pâine în lăuntru.

Se capătă în patru mărimi:

	Nr. 2	4	6	8	
macină pro minută	1/2	1	2	3	chilogramme.
Prețul fl.	3.40	4.60	5.60	7.90	

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în
Sibiu, a apărut și se află de vânzare:

„CĂLINDARUL POPORULUI“
pe anul 1897.

Prețul 20 cr., — cu trimiterea pe poștă 23 cr.

„Tipografia“, soo. pe act. în Sibiu.

Călimdarul
„LUMEI ILUSTRATE“

e unicul în privința conținutului său
interesant și frumos. Chiar aceloră,
cari nu obișnuiesc întrebuițarea călin-
darelor, încă le este folositor pentru
bogatul său cuprins de anecdote, pentru
partea umoristică, precum și pentru
povestirile și novelele sale. Pe lângă
aceasta conține

121 de ilustrații

care-i alcătuiesc o adevărată podoabă.
Între altele găsim familia regală, toți
ministrii, Fleva, Delavrancea, Speranță
și 30 scriitori, ale căror opere
ocupă un loc de frunte în literatura
română.

Prețul acestui călimdar este numai
70 cr. Ediția simplă 45 cr. Se vinde
cu același preț la toți librării în Sibiu
la Librăria „Tipografiei“, societate pe
acțiuni, precum și la editorul Ig. Hertz,
București.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în
Sibiu, se află de vânzare:

Cea mai nouă

Carte de bucate

a
bucătăriei

române, franceze, germane și maghiare
cuprinzând rețetele cele mai bune pentru a
pregăti în modul cel mai potrivit ori-ce fel de
bucate, delicatese sau beuturi gustoase.

Se vinde cu preț scăzut (dela 2 fl.) acum
numai cu 1 fl. v. a. plus 10 cr. porto
(20 cr. recomandată.)

Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni: V. H. Dressandt.

Lanțul de oțel patentat „Goeppinger“
cu zale fără fertură (neforostuite)

este conform constatării oficiale de 2—2½-ori mai tare decât lanțurile
celelalte (cu zale forostuite), și poate să se întrebuițeze cu deplină sigu-
ranță cu câțiva numeri mai subțiri, decum e posibil aceasta la lanțuri
forostuite; prin aceasta se ajunge la o considerabilă ușurare de greutate.

Dei lanțul de oțel patentat este lanțul oel mai ieftin.

Lanțul acesta este făcut în diferite feluri și spre diferite scopuri; se
află în deposit la

[2826] 2—25

Carol F. Jickeli, Sibiu.

LUDOVIC ETTER,

Sibiu, strada Urezului nr. 9.

Mare sortiment și singurul reprezentant pentru primele

[2933] 1—10

fabricate

Firmă întemeiată la 1855.

din țeară și din străinătate.

Toate îmbunătățirile moderne.

Mare deposit de părți singuratică necesare.

Atelier de reparatură

„La saison!“

Cea mai extinsă
garanță.

Bicicle de tot soiul din cele mai solide și mai ușurele, pe lângă prețurile cele
mai moderate de fabrică.

Lista prețurilor gratis.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni din
Sibiu se află de vânzare

TABLOUL
CONDAMNĂȚILOR POLITICI
PENTRU CAUSA ROMÂNĂ.

Prețul 2 fl.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni
în Sibiu se află de vânzare:

TABLOUL
„CONFERENȚEI NAȚIONALE“

În mărime 33×50 cm.

Cu prețul de fl. 1.60, ear' cu trimiterea pe
poștă fl. 1.70.

„LUGOSANA“

Institut de credit și de economii, ca societate pe acțiuni în Lugos.

Primește depuneri spre fructificare
sub următoarele condițiuni:

- Depuneri cu anunț de 30 zile cu 5%;
- „ „ „ 60 „ „ 5½%;
- „ „ „ făcute de biserici, școale, corporațiuni cul-
turale, ori cu scop de binefacere cu 6%.

Darea de venit după interese o solvește institutul separat.
După starea cassei depuneri până la 500 fl. v. a. se resti-
tuiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și ridica și prin poștă.

[1947] 49—

Direcțiunea.

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.